অধ্যায় ৫ ঃ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য-২

অধ্যায় গাঁথনি

৫.১ উদ্দেশ্য
৫.২ পৰিচয়
৫.৩ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য
৫.৩.১ *ঊষা*
৫.৩.২ *ঊষা*ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ
৫.৩.৩ *বাঁহী*
৫.৩.৪ *বাঁহী*ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ
৫.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
৫.৫ অধিক জানিবলৈ
৫.৬ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)
৫.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন

৫.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- *অৰুণোদই*ৰ পৰা *জোনাকী* আলোচনীলৈ অসমীয়া আলোচনীৰ ধাৰা সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব
- জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ কিছু আভাস পাব
- জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ যোগেৰে অসমীয়া সাহিত্যিকসকলৰ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিলৈ আগবঢ়োৱা অৱদান সম্পৰ্কে জ্ঞাত হ'ব
- *ঊষা* আলোচনীৰ বৈশিষ্ট্য আৰু অসমীয়া সাহিত্যলৈ *ঊষা*ৰ অৱদান সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব
- *বাঁহী* আলোচনীৰ বৈশিষ্ট্য আৰু অসমীয়া সাহিত্যলৈ *বাঁহী*ৰ অৱদান সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব
- *ঊষা* আৰু *বাঁহী* আলোচনীৰ মাজেৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ বিকাশৰ পৰিচয় পাব
- স্বদেশ, স্বজাতি আৰু ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতি সাহিত্যিকসকলৰ দায়িত্ববোধ তথা প্ৰীতিৰ বিষয়ে জ্ঞাত হ'ব।

৫.২ পৰিচয়

স্নাতকোত্তৰ অসমীয়া দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ প্ৰথম পাঠ্যবিষয়ৰ অন্তৰ্গত এইটো পঞ্চম অধ্যায়। ইয়াৰ শিৰোনাম 'জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য-২'। ১৮৪৬ চনত প্ৰথম অসমীয়া

সংবাদ-পত্ৰ *অৰুণোদই* প্ৰকাশ পোৱাৰ পৰা আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যই বিকাশ লাভ কৰে। *অৰুণোদই*-এ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ আৰু আধুনিক দৃষ্টিভঙ্গীৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰিলে। *অৰুণোদই*ৰ পাছত *জোনাকী* আলোচনী প্ৰকাশে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ ভেটি সুদৃঢ় কৰি তুলিলে। আশীৰ দশকত কলিকতাত অধ্যয়নৰ বাবে যোৱা অসমীয়া ছাত্ৰসকলৰ মাজত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ প্ৰচেষ্টা চলিল। ১৮৮৮ চনত প্ৰবাসী ছাত্ৰসকলৰ দ্বাৰা *অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা* চমুকৈ *অ.ভা.উ.সা.* গঠন হ'ল। এই সভাৰ জৰিয়তে ১৮৮৯ চনত চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালাৰ সম্পাদনাত *জোনাকী* আলোচনী প্ৰকাশ পায়। *জোনাকী* আলোচনীয়ে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যত এক আন্দোলনৰ সৃষ্টি কৰিলে। *জোনাকী*ৰ মাজেৰে পাশ্চাত্যৰ ৰোমাণ্টিক ভাব-আদৰ্শ, দেশাত্মবোধ, সাংস্কৃতিক চেতনা আদি অসমীয়া সাহিত্যত প্ৰসাৰ লাভ কৰিলে। ১৮৮৯ চনৰ পৰা ১৯০৩ চনলৈকে *জোনাকী* আলোচনীখন প্ৰকাশ পাইছিল। ইয়াৰ মাজতে 'আছামিজ ষ্টুডেণ্টছ লিটাৰেৰি ক্লাব' গঠন হয় আৰু এই অনুষ্ঠানৰ জৰিয়তে *বিজুলী* নামৰ আন এখন আলোচনী প্ৰকাশ পায়। ১৮৯০ চনৰ পৰা ১৮৯৩ চনলৈ আলোচনীখন প্ৰকাশ পাইছিল। ইয়াৰ পাছতে পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ সম্পাদনাত *ঊষা* আলোচনীখন প্ৰকাশ পায়। ১৯০৭ চনৰ পৰা ১৯১২ চনলৈকে *ঊষা* আলোচনী প্ৰকাশ পাইছিল। *ঊষা* আলোচনীখনৰ যোগেৰে ভালে সংখ্যক লেখকে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য বিষয়ক, আখৰ জোঁটনি, শব্দ ভাণ্ডাৰ, নানা সামাজিক বিষয়ক, শিল্প-বাণিজ্য আদি বিষয়ৰ আলোচনা আগবঢ়াইছিল।

১৯০৯ চনত সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ সম্পাদনাত *বাঁহী* আলোচনী প্ৰকাশ পায়। *ঊষা* আলোচনীৰ প্ৰকাশিত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'কৃপাবৰ'ৰ এটি প্ৰবন্ধৰ বাবেই বেজবৰুৱা আৰু গোহাঞিবৰুৱাৰ মাজত মতানৈক্যৰ বাবেই বেজবৰুৱাৰ সম্পাদনাত *বাঁহী* আলোচনীৰ সৃষ্টি হয়। *বাঁহী* আলোচনীৰ প্ৰকাশে অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত এটা নতুন যুগৰ সূচনা কৰিলে। অসমীয়া সাহিত্যলৈ *বাঁহী*ৰ অৱদান অনবদ্য। কবিতা, গল্প, প্ৰবন্ধ, উপন্যাস, অনুবাদ সাহিত্য, অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতি বিষয়ক প্ৰবন্ধ, ব্যঙ্গাত্মক ৰচনা আদি বিবিধ প্ৰবন্ধ *বাঁহী* আলোচনীত প্ৰকাশ পাইছিল। এই অধ্যায়টিৰ পৰা আমি জোনাকী যুগৰ সাহিত্যৰ আভাসৰ লগতে *ঊষা* আৰু *বাঁহী* আলোচনীৰ অৱদানৰ বিষয়ে জানিব পাৰিম।

৫.৩ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য

১৮৮৮ চনত কলিকতাত উচ্চ শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ যোৱা ছাত্ৰসকলৰ প্ৰচেষ্টাত *অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা* চমুকৈ *অ.ভা.উ.সা.* গঠন হয়। এই সভাৰ জৰিয়তে প্ৰবন্ধ আদি ছপাই প্ৰকাশ কৰাৰ কথা ওলাল। ফলস্বৰূপে ১৮৮৯ চনত চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালাৰ সম্পাদনাত *জোনাকী* আলোচনী প্ৰকাশ হৈ ওলায়। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত জোনাকী যুগে এক নৱ-জাগৰণৰ সূচনা কৰিছিল।এই সময়ছোৱাত বিভিন্ন সাহিত্যিকে অসমীয়া সাহিতৰ বিভিন্ন ধাৰাত হাত ফুৰাই অসমীয়া সাহিত্যৰ বিকাশ ঘটাইছিল।১৮৪৬ চনত *অৰুণোদই* প্ৰকাশ পোৱাৰপাছৰে পৰা অসমীয়া সাহিত্যৰ গতিপথ আধুনিক সাহিত্যৰ দিশলৈ আগবাঢ়ি আহিল। *অৰুণোদই*ৰ সময়ছোৱাতে

অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যই আত্মপ্রতিষ্ঠা লাভ কৰাৰ সুযোগ পালে। *অৰুণোদই*ৰ পাছতে প্ৰকাশ পোৱা *জোনাকী* আলোচনীৰ মাজেৰে ৰোমাণ্টিক চেতনা অসমীয়া সাহিত্যত প্ৰৱেশ কৰিলে। সাহিত্যৰ বিভিন্ন ধাৰাই এই সময়ছোৱাতে গতি লাভ কৰিলে। কবিতা, নাটক, উপন্যাস, চুটিগল্প, সমালোচনা সাহিত্য, প্ৰবন্ধ, জীৱনী, ভ্ৰমণ সাহিত্য আদি বিভিন্ন ধাৰাই *জোনাকী* আলোচনীত আত্মপ্রকাশ কৰিলে। দেশাত্মবোধ, জাতীয় চেতনা, পাশ্চাত্যৰ ৰোমাণ্টিক ভাব-আদৰ্শ আদি *জোনাকী*ৰ মাধ্যমেৰে অসমীয়া সাহিত্যলৈ বাট বুলিলে। *জোনাকী* আলোচনীৰ প্ৰথম সংখ্যাতে চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালাৰ 'বন কুঁৱৰী' নামৰ কবিতাটি ৰোমাণ্টিক গুণযুক্ত প্ৰথম অসমীয়া ৰোমাণ্টিক কবিতা। এই কবিতাটিৰ মাজেৰেই অসমীয়া কবিতাত ৰোমাণ্টিক ঢল নামি আহিল। চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা, আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা, হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱা, কমলাকান্ত ভট্টাচার্য, চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা, ৰঘুনাথ চৌধাৰী, যতীন্দ্ৰ নাথ দুৱৰা, অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী প্ৰমুখ্যে কবিসকলে *জোনাকী*ৰ পাততে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। ৱৰ্ডছৱৰ্থ, ক'লৰিজ, শ্বেলী, বাইৰণ, কীট্‌ছ আদি কবিসকলৰ হাতত পূৰ্ণতা লাভ কৰা ৰোমাণ্টিক ভাব-আদৰ্শ অসমীয়া কাব্য-সাহিত্যতো বিয়পি পৰিল। জোনাকী যুগৰ ত্ৰিমূৰ্তি চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী —এই কবি-সাহিত্যিক তিনিজনৰ চেষ্টাতে অসমীয়া ৰোমাণ্টিক চেতনাৰ দুৱাৰ মুকলি হ'ল। ৰোমাণ্টিক আন্দোলনে ব্যক্তি স্বাতন্ত্র্যৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল। ৰোমাণ্টিক যুগটো প্ৰধানকৈ আছিল গীতি-কবিতাৰ যুগ। কল্পনাপ্ৰৱণতা এই যুগৰ সাহিত্যৰ আন এটা লক্ষণ। সেয়েহে কবিতাত প্ৰকৃতি-পৰিৱেশে প্ৰধান ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিলে। সাধাৰণ নৰ-নাৰীৰ প্ৰেমপূৰ্ণ জীৱন, প্ৰকৃতি প্ৰেম, প্ৰেম আৰু সৌন্দৰ্য, অতীতৰ বিষয়বস্তু, পৃথিৱীৰ জয় ঘোষণা, কথ্য ভাষাৰ প্ৰয়োগ আদি ৰোমাণ্টিক ভাব-আদৰ্শ অসমীয়া কাব্য-সাহিত্যৰ ভিতৰুৱা হৈ পৰিল। এনেদৰে ৰোমাণ্টিক চিন্তাধাৰা *জোনাকী* আলোচনীৰ মাজেৰে অসমীয়া সাহিত্যত প্ৰৱেশ কৰিলে। বঙ্গদেশৰ নৱ-জাগৰণৰ সোঁতেও *জোনাকী*ৰ মাজেৰেই আহি অসমীয়া সাহিত্যক চুই যোৱাত অসমীয়া কাব্য জগতত কবি-সাহিত্যিকসকল এখোপ আগবাঢ়ি আহিল। জাতীয় চেতনা তথা ৰোমাণ্টিক ভাব-বিলাসিতাৰ লগতে জোনাকী যুগৰ সাহিত্যই বাস্তৱবাদী আৰু যুক্তিবাদী মনোভাবো প্ৰদৰ্শন কৰিলে। জোনাকী যুগৰ সাহিত্যই ভালেমান সাহিত্যিকৰ জন্ম দিলে।

জোনাকীৰ সময়ৰ পৰা অসমীয়া নাটক ৰচনাৰো চেষ্টা আৰম্ভ হ'ল। উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে কলিকতাত থকা ছাত্রসকলে ইংৰাজী নাট্য সাহিত্যৰ সৈতে চিনাকি হৈছিল। বাংলা নাটকৰ অভিনয় তেওঁলোকে দৰ্শন কৰিছিল আৰু অসমতো নাটক ৰচনাৰ বাবে আগ্রহী হৈছিল। বেজবৰুৱাৰ *লিটিকাই* ধেমেলীয়া নাটকখন *জোনাকী*ৰ প্ৰথম বছৰৰ প্ৰথম সংখ্যাৰে পৰা প্ৰকাশ পাইছিল। গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ *ৰাম নৱমী* নাটকখনৰ মাজেৰে পাশ্চাত্যৰ কলা-কৌশল প্ৰকাশ পায়। জোনাকী যুগৰ পৰাই পাশ্চাত্যৰ আদৰ্শ নাটকসমূহৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত হোৱা দেখা গ'ল। ১৯০০ চনত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ *জয়মতী* নাটকে ঐতিহাসিক নাটকৰ দুৱাৰ মুকলি কৰিলে। ইয়াৰ পাছত বেজবৰুৱাকে আদি কৰি ভালেকেইজন নাট্যকাৰে এই শ্রেণীৰ নাটক ৰচনাৰে অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যৰ ভঁৰাল সমৃদ্ধ কৰিলে। এওঁলোক দুজনৰ বাহিৰেও পূৰ্ণকান্ত দেৱশৰ্মা, দুৰ্গা প্ৰসাদ মজিন্দাৰ

বৰুৱা, বেণুধৰ ৰাজখোৱা, চন্দ্রধৰ বৰুৱা, ইন্দ্রেশ্বৰ বৰঠাকুৰ, দণ্ডিনাথ কলিতা, মিত্রদেৱ মহন্ত, নকুল চন্দ্র ভূঞা, প্রসন্নলাল চৌধুৰী, জ্যোতিপ্রসাদ আগৰৱালা, অতুল চন্দ্র হাজৰিকা, গণেশ চন্দ্র গগৈকে আদি কৰি আন ভালেকেইজন নাট্যকাৰে নাটক ৰচনা কৰি এই সময়ছোৱাতে অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰিলে।

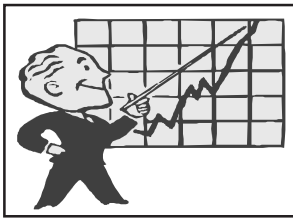
মৌলিক নাটকৰ উপৰিও অনূদিত নাটকৰ সৃষ্টি এই সময়ছোৱাৰ আন এটি বৈশিষ্ট্য। শ্বেইক্সপীয়ে�ৰৰ ইংৰাজী নাটকৰ অনুবাদ কেবাগৰাকী নাট্যকাৰে কৰি গৈছে। সংস্কৃত নাটকৰ অনুবাদো উল্লেখযোগ্য।

জোনাকী যুগৰ পৰাই অসমীয়া সাহিত্যত উপন্যাস ৰচনাৰ পয়োভৰ ঘটিল। গোহাঞিৰুৱৰুৱাৰ *ভানুমতী* (১৮৯০-৯১) ৰচনাৰ পাছত ভালেখন উপন্যাস ৰচিত হোৱা দেখা গ'ল। বেজবৰুৱাই *পদুম কুঁৱৰী* নামৰ এখন মাত্র উপন্যাস লিখে। ঐতিহাসিক উপন্যাসেৰে উপন্যাস সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰে ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে। তদুপৰি দণ্ডিনাথ কলিতা, দৈৱচন্দ্র তালুকদাৰ আদি ঔপন্যাসিকৰ উপন্যাসেও এই ধাৰাটোত অৰিহণা যোগায়।

জোনাকী যুগতে বেজবৰুৱাৰ চুটিগল্প ৰচনাৰ মাজেৰে অসমীয়া চুটিগল্পৰো শ্রীবৃদ্ধি ঘটে। *সুৰভি*, *সাধুকথাৰ কুকি*, *জোনবিৰিত* সন্নিৱিষ্ট গল্পসমূহৰ মাজেৰে অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ চিত্র প্রতিফলিত হৈছে। *জোনাকীৰ* পৰাই অসমীয়া সাহিত্যত ভালেকেইজন লেখকে গল্প ৰচনাত মনোনিৱেশ কৰে।

প্রবন্ধ আৰু সমালোচনা সাহিত্যও এই যুগৰ অন্যতম সৃষ্টি। কমলাকান্ত ভট্টাচার্যৰ 'জাতীয় উন্নতি', 'অসমীয়াৰ উন্নতি', পানীন্দ্র নাথ গগৈৰ 'জাতীয় প্রেম', হেমচন্দ্র গোস্বামীৰ 'অসমীয়া ভাষা', বেজবৰুৱাৰ 'অসমীয়া ভাষা' আদি গহীন প্রবন্ধই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ শ্রীবৃদ্ধি সাধন কৰিলে। তদুপৰি বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে সাহিত্য-সমালোচনাৰ বাটো এই সময়ছোৱাতে আৰম্ভ হ'ল।

ইয়াৰ বাহিৰেও জীৱনী সাহিত্য, প্রহসন, ৰম্য ৰচনা, ভ্রমণ সাহিত্য আদি বিবিধ ধাৰাই *জোনাকী* আলোচনীৰ যোগেৰে প্রকাশ পোৱাত অসমীয়া সাহিত্যৰ বিভিন্ন ধাৰা উন্মোচিত হ'ল আৰু তাৰ লগে লগে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বাটত জোনাকী যুগ এক চিৰস্মৰণীয় দিশ হৈ ধৰা দিলে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ ঃ অসমীয়া আলোচনী সাহিত্যত *জোনাকীৰ* অৱদান সম্পর্কে আলোচনা কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৫.৩.১ *ঊষা*

জোনাকী আৰু *বিজুলী* আলোচনীৰ পাছত প্রায় বাৰ বছৰ কোনো অসমীয়া আলোচনী প্রকাশ পোৱা নাছিল। *বিজুলী* আলোচনীখন বন্ধ হোৱাৰ এবছৰ পাছত

ঊষা আলোচনীখন প্ৰকাশ পাইছিল। ১৯০৭ চনৰ পৰা ১৯১২ চনলৈকে তেজপুৰৰ পৰা *ঊষা* আলোচনী প্ৰকাশ পাইছিল। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম অধিৱেশনত আলোচনীখন তেজপুৰৰ পৰা প্ৰকাশিত হোৱা বুলি উল্লেখ কৰি গৈছে। অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ বাবে একাণপতীয়াকৈ মুক্ত মনেৰে কাম কৰাৰ উদ্দেশ্যকে লৈ গোহাঞিবৰুৱাই *ঊষা* আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰিছিল। আলোচনীখন নামকৰণো গোহাঞিবৰুৱাই নিজে কৰিছিল। সেই সময়ৰ মাহেকীয়া আলোচনীসমূহৰ ভিতৰত *ঊষা* আলোচনীখন লেখত ল'বলগীয়া আলোচনী আছিল। বেজবৰুৱা আৰু গোহাঞিবৰুৱা এই দুজন মহান সাহিত্যপ্ৰেমীৰ প্ৰচেষ্টাত *ঊষা* আলোচনীখনে অসমীয়া সাহিত্য জগতত এক খলকনিৰ সৃষ্টি কৰিছিল। *ঊষা* আলোচনীৰ জন্ম সম্পৰ্কে পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই *মোৰ সোঁৱৰণীত* লিখিছে যে— "সাহিত্যিক পেন্সন প্ৰাপ্তিৰ পাছত চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰি উঠি মুকলিমূৰীয়াকৈ আৰু একাণপতীয়াকৈ সাহিত্য চৰ্চাত মন পাৰি লাগি গ'লোঁ।"

জোনাকী আলোচনীৰ প্ৰকাশ বন্ধ হোৱাৰ পাছত এখন আলোচনীৰ প্ৰয়োজন গোহাঞিবৰুৱাই বাৰুকৈ অনুভৱ কৰিছিল। বন্ধুবৰ্গৰ মাজত এই কথা আলোচনাও কৰিলে। গোহাঞিবৰুৱাই লিখিছে— "এই চিন্তালোচনালৈ মই একেৰাহে মাহচেৰেক কটালোঁ। তাৰ পাছত এদিন সেই চিন্তালোচনাৰ গুপুত কথা প্ৰকাশ্যে মোৰ প্ৰিয়তম সাহিত্যিক বন্ধু স্বৰ্গীয় হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীদেৱৰ আগত ব্যক্ত কৰি তেওঁৰে সৈতে এই বিষয়ে পৰামৰ্শ কৰিলোঁ।" হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ আশাতীত সঁহাৰি লাভ কৰি গোহাঞিবৰুৱাই এখন আলোচনী উলিওৱাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিলে। লগতে তেওঁৰ আন আন সাহিত্যিক বন্ধুৰ সৈতে পৰামৰ্শ কৰি আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰাৰ সঙ্কল্প গ্ৰহণ কৰিলে। এনেদৰেই বন্ধুবৰ্গৰ পৰামৰ্শ তথা অনুপ্ৰেৰণাত *ঊষা* আলোচনীৰ প্ৰকাশ হ'ল। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ সম্পাদনাত ওলোৱা এই আলোচনীত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা, বেণুধৰ ৰাজখোৱা, দেবানন্দ ভঁৰালী, শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী, সত্যনাথ বৰা, দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা, ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, যোগেন্দ্ৰ নাথ বৰুৱা, ভূধৰ চৌধুৰী, লক্ষেশ্বৰ বৰঠাকুৰ আদি কবি-সাহিত্যিকসকলে আৰম্ভণিৰে পৰা নিয়মীয়াকৈ প্ৰবন্ধ, কবিতা আদি লিখি অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক সমৃদ্ধ কৰিবলৈ যত্নপৰ হৈছিল। ছাত্ৰ-লেখকসকলক উদগনি জনাবলৈ *ঊষাৰ* ভূমিকা অনন্য ৰূপে প্ৰতিষ্ঠিত হৈছিল। *ঊষা* আলোচনীৰ যোগেৰে এদল নতুন লেখকৰ সৃষ্টি কৰাটো গোহাঞিবৰুৱাৰ অন্যতম স্বীকৃতি। আনহাতে, ছাত্ৰ অৱস্থাতে *ঊষাৰ* পাতত লিখি কেবাগৰাকী ছাত্ৰ পাছলৈ একো একোজন স্বনামধন্য তথা প্ৰতিষ্ঠিত লেখক হিচাপে পৰিগণিত হৈছিল। সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা, পদ্মধৰ চলিহা, মহীচন্দ্ৰ বৰা, দণ্ডিনাথ কলিতা, ইন্দ্ৰেশ্বৰ বৰঠাকুৰ, ৰত্নকান্ত বৰকাকতি আদি সাহিত্যিকে *ঊষা* আলোচনীৰ পাততে সাহিত্যিক জীৱন আৰম্ভ কৰি পাছলৈ অসমীয়া সাহিত্য জগতত প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল।

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱায়ো *ঊষাৰ* নিয়মীয়া লগতে প্রতিষ্ঠিত লেখক আছিল। *ঊষা* আলোচনীৰ জৰিয়তেই বেজবৰুৱাই 'কৃপাবৰ বৰুৱা' নামে প্রখ্যাত হৈ পৰিছিল। *ঊষা* আলোচনীতে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ *সুৰভি*ৰ গল্পসমূহ প্রকাশ হৈছিল। *ঊষাৰ* প্রথম বছৰৰ প্রথম সংখ্যাতে বেজবৰুৱাৰ চুটিগল্প 'বাপিৰাম' প্রকাশ পাইছিল।

ঊষা আলোচনী প্রথম বছৰৰ পৰাই নিয়মিত ৰূপত প্রকাশ পোৱাত বাধাৰ সৃষ্টি হৈছিল। প্রথম সংখ্যাতে সম্পাদক পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই (পদ্মনাথ বৰুৱা) *ঊষাৰ* জন্ম সম্পর্কে আৰু আলোচনীখনৰ মূল উদ্দেশ্য সম্পর্কে আলোচনা কৰি 'সম্পাদকৰ শৰাই'ত আগবঢ়াইছে। প্রথম বছৰ *ঊষাত* দশম সংখ্যা, দ্বিতীয় বছৰত অষ্টম সংখ্যা, তৃতীয় বছৰত দ্বাদশ সংখ্যা, চতুর্থ বছৰত নৱম সংখ্যা প্রকাশ হৈছিল। পঞ্চম বছৰৰ *ঊষাৰ* সংখ্যা বিচাৰি পোৱা নগ'ল। ষষ্ঠ বছৰত ছটা সংখ্যাই প্রকাশৰ মুখ দেখিছিল। এই খণ্ডটি *বাঁহী*আলোচনীৰ অংশ হিচাপেহে *ঊষাৰ* ষষ্ঠ বছৰৰ ষষ্ঠ সংখ্যালৈকে প্রকাশ হৈছিল। গোহাঞিবৰুৱাই 'অভাৱেই আৱিষ্কাৰৰ মূল' কথাফাকিৰ মাধ্যমেৰে *ঊষা* আলোচনীখনিৰ প্রকাশৰ মূল আদর্শ ফঁহিয়াই দেখুৱাইছে। তেওঁ মনত অযুত আশা লৈ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ হকে আলোচনীখন প্রকাশ কৰিবলৈ লৈ সন্তোষ লাভ কৰিছে। তেওঁ লিখিছে যে— "এতিয়া ঊষা-যাত্রাৰ শুভক্ষণ পালেহি; অসমীয়াই এই শুভক্ষণত শুভযাত্রা কৰি, জাতীয় উন্নতিৰ নিচান লৈ, কার্যক্ষেত্রলৈ আগবাঢ়িব লাগে। চিৰকাল সময়ানুযায়ী শুভকর্মলৈ আঙুলিয়াই থাকিবলৈ 'ঊষা'ৰ আবির্ভাৱ। অসমীয়াৰ এফালৰ পৰা দিনে দিনে কার্যাৰম্ভণৰ শুভক্ষণ আহক, দিনে দিনে আজীৱন অসমীয়াই উন্নতিৰ গতিত শুভযাত্রা কৰি কার্যপৰায়ণ হওক, দিনে দিনে আসামৰ অলেখ অভাৱ আঁতৰ হওক।"

ষষ্ঠ বছৰৰ ষষ্ঠ সংখ্যাৰ সময়ছোৱাই আছিল বেজবৰুৱা আৰু গোহাঞিবৰুৱাৰ অমতৰ সমাপ্তিৰ সময়। *বাঁহী* আৰু *ঊষাৰ* মিলনো এনেদৰেই হৈছিল।

ঊষা আলোচনীখন প্রকাশ কৰি তাৰ উদ্দেশ্য সম্পাদক গোহাঞিবৰুৱাই অতি সুন্দৰভাৱে দাঙি ধৰিছে। জাতীয় সাহিত্যৰ উন্নতিৰ বাবেই একোখন আলোচনীয়ে মুখ্য ভূমিকা গ্রহণ কৰিব পাৰে। দেশৰ সমাজ, বিজ্ঞান, শিল্প, কৃষি-বাণিজ্য, সংস্কৃতি আদিক আলোচনীৰ পাতত আলোচনা কৰি জাতীয় জীৱন উন্নতিৰ বাটত আগবাঢ়ে। আলোচনীত ৰাজনীতি তথা ধর্মীয় আলোচনাক ঠাই দিয়াটো তেওঁ বিচৰা নাই। তদুপৰি আলোচনীত আলোকিত বিষয়ক সম্পাদকে যুক্তিৰেহে চালি-জাৰি চাবলৈ অনুৰোধ কৰিছে। এনেদৰেই পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ সম্পাদনাত প্রকাশ পোৱা *ঊষা* আলোচনীয়ে অসমীয়া সাহিত্য-আলোচনীৰ ধাৰাত বিশেষ অৱিহণা যোগাইছে। প্রথম বছৰৰ প্রথম সংখ্যাৰে পৰা *ঊষাত* বিভিন্ন বিষয়ৰ আলোচনা, প্রবন্ধ প্রকাশ পাইছিল। সম্পাদক পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই 'ঊষা' নামৰ কবিতা এটিৰে *ঊষা* আলোচনীৰ শুভাৰম্ভ কৰিছিল। অসমীয়া সাহিত্যত 'মনোবিজ্ঞান' বিষয়ক প্রবন্ধ লিখি ৰজনীকান্ত

বৰদলৈয়ে এই শ্ৰেণীৰ সাহিত্যিক জনপ্ৰিয় কৰি তুলিছিল *ঊষা* আলোচনীৰ মাজেৰে। ইয়াৰ বাহিৰেও শিল্প, বিজ্ঞান, বাণিজ্য, অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বিবিধ প্ৰবন্ধ, সঙ্গীত, নাৰী বিষয়ক প্ৰবন্ধ, ভ্ৰমণ কাহিনী, কবিতা, সমালোচনা, নাটক, গীত, জীৱনী সাহিত্য, গল্প, সাধুকথা, পদ্য আদি নানান বিষয় *ঊষা* আলোচনীত প্ৰকাশ পাইছিল। *ঊষাই* এনেদৰে এদল সাহিত্যিকৰো সৃষ্টি কৰিছিল। মুঠতে গোহাঞিবৰুৱাৰ 'সম্পাদনা'ত প্ৰকাশ পোৱা *ঊষাৰ* প্ৰকাশে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিলৈ ভালেখিনি অৱদান আগবঢ়ালে। লগতে ভালে সংখ্যক সাহিত্যিকেও প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিলে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ২ ঃ অসমীয়া আলোচনী সাহিত্যত *ঊষাৰ* অৱদান সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৫.৩.২ *ঊষা* আলোচনীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

অসমীয়া আলোচনী সাহিত্যত *ঊষা* আলোচনীয়ে এক উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই মুকলিমূৰীয়াকৈ আৰু একান্তভাৱে সাহিত্য সেৱা কৰিবৰ অৰ্থে *ঊষা* আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰিছিল। আগৰ আলোচনাত এই প্ৰসঙ্গ দাঙি ধৰা হৈছে। গোহাঞিবৰুৱাই সম্পাদনা কৰা *বিজুলী*, *ঊষা* আলোচনী আৰু *আসাম বন্ধি* কাকতৰ যোগেদি অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ চৰ্চা কৰাৰ লগতে এদল সাহিত্যিককো সৃষ্টি কৰি থৈ গৈছে। *জোনাকী* আলোচনীৰ প্ৰকাশ বন্ধ হৈ যোৱাৰ পাছত এখন আলোচনীৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ কথা চিন্তা কৰাৰ ফলতেই *ঊষা* আলোচনীৰ জন্মৰ কথা আগতে উল্লেখ কৰা হৈছে। এনে ক্ষেত্ৰত সাহিত্যিক বন্ধু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, সত্যনাথ বৰা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী প্ৰমুখ্যে আন বহুতো ব্যক্তিৰ পৰা তেওঁ অনুপ্ৰেৰণাও লাভ কৰিছিল। *ঊষা* আলোচনীৰ আবিৰ্ভাৱৰ ব্যাখ্যাও গোহাঞিবৰুৱাই দাঙি ধৰিছে। জাতীয় উন্নতিৰ বাবে কাৰ্যক্ষেত্ৰলৈ আগবাঢ়ি যোৱাৰ লগতে অসমীয়াই উন্নতিৰ গতিত শুভযাত্ৰা কৰি *ঊষাৰ* মাজেৰে আগবাঢ়ি যোৱাটোকে গোহাঞিবৰুৱাই কামনা কৰিছিল। *মোৰ সোঁৱৰণীত* তেওঁ এই কথা উল্লেখ কৰিছে। আলোচনী এখনৰ উদ্দেশ্য সম্পৰ্কেও গোহাঞিবৰুৱাই ব্যাখ্যা দাঙি ধৰিছে। অসমীয়া আলোচনীৰ ক্ষেত্ৰত *ঊষাৰ* বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে আলোচনা দাঙি ধৰা হ'ল—

- এখন আলোচনীৰ মাজেৰে জাতীয় সাহিত্যৰ উন্নতি সাধন হয়। *ঊষা* আলোচনীৰ মাজেৰেও এই বৈশিষ্ট্য প্ৰকাশ পাইছে। *ঊষাত* সমাজ জীৱন, বিজ্ঞান, কৃষি, শিল্প, বাণিজ্য, এনে সকলো বিষয়ৰ বিষয় আলোচিত হৈছে। ধৰ্ম আৰু ৰাজনীতিৰ কথা বাদ দি, মতভেদ বা মতানৈক্য পৰিহাৰ কৰি যুক্তিৰে বিষয়টো তুলি ধৰিবলৈ ইয়াত চেষ্টা কৰা হৈছে। গোহাঞিবৰুৱাই এনে যুক্তিৰে আলোচনীখনৰ উন্নতি বিচাৰিছিল।

- অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ প্ৰচেষ্টা *উষাই* আৰম্ভণিৰে পৰা কৰি গৈছিল। অসমীয়া সাহিত্য, অসমীয়া ভাষা আদি সম্পৰ্কে লিখা বিবিধ প্ৰবন্ধ আলোচনীখনত প্ৰকাশ পাইছিল। শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ 'অসমীয়া সাহিত্য', দেৱেশ্বৰ চলিহাৰ 'অসমীয়া ভাষা' আদি প্ৰবন্ধত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতি, অসমীয়া আখৰ জোঁটনি, উচ্চাৰণ, বিভক্তি, শব্দ আদিৰ আলোচনা প্ৰকাশ পাইছে। ভাষাৰ শুৱলা শব্দৰ প্ৰযোগ আদিয়েও যে সাহিত্যৰ উন্নতি সাধন কৰিব পাৰে তাকো প্ৰবন্ধৰ মাজেৰে দেখুওৱা হৈছে। ভাষা-সাহিত্যৰ বাহিৰেও বিবিধ প্ৰবন্ধৰ প্ৰকাশে *উষা* আলোচনীক বিশিষ্টতা প্ৰদান কৰিছে। 'শৰাইঘাটৰ যুদ্ধ', 'মনোবিজ্ঞান', 'বাণিজ্য', 'খেতি', 'অসমীয়া বোৱাৰী', 'স্ত্ৰী শিক্ষা', 'শৰীৰ আৰু বস্ত্ৰৰ শুদ্ধতা', 'ধন আৰু ধনৰ ব্যৱহাৰ' আদি প্ৰবন্ধৰ আলোচনাই *উষা* আলোচনীক বিশেষভাৱে উপকৃত কৰাৰ লগতে *উষা* জনপ্ৰিয় আলোচনী হিচাপেও পৰিগণিত হৈছিল।
- সঙ্গীতৰ আলোচনাও আলোচনীখনৰ এটা বৈশিষ্ট্য। লক্ষ্মীনাথ বৰুৱাৰ সঙ্গীত বিষয়ক আলোচনাই আলোচনীখনত ঠাই পাইছিল। আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালাৰ প্ৰবন্ধৰাজিয়েও আলোচনীখনৰ সৌষ্ঠৱ বঢ়াইছিল। তদুপৰি অম্বিকা বৰাৰ 'চন্দ্ৰলোকলৈ গমন' নামৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰবন্ধ এটিয়েও আলোচনীখনৰ মৰ্যাদা বহন কৰিছে।
- *উষাৰ* প্ৰথম অধ্যায়ত 'কৃপাবৰ বৰবৰুৱাৰ প্ৰত্যাৱৰ্তন' নামৰ প্ৰবন্ধৰাজি *উষা* আলোচনীৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ হাস্যৰস সম্বলিত এই প্ৰবন্ধসমূহ আলোচনীখনৰ ঘাই আকৰ্ষণ ৰূপে পৰিগণিত হৈছিল। বেজবৰুৱাৰ 'বাপিৰাম' নামৰ চুটিগল্পটিও *উষাৰ* প্ৰথম সংখ্যাত প্ৰকাশ পাইছিল। গোহাঞিৰবৰুৱাৰ কবিতা আৰু জগন্নাথ বৰুৱাৰ মৃত্যুত লিখা তথা প্ৰকাশ পোৱা 'শোকগীত' এই সংখ্যাতে প্ৰকাশ পাইছিল।
- *উষা* আলোচনীৰ আন এটা বৈশিষ্ট্য হ'ল— ইয়াৰ অন্তৰ্গত 'সম্পাদকৰ শৰাই'। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতি বিষয়ক ভালেমান আলোচনা ইয়াত সন্নিৱিষ্ট হৈছিল। সৰ্বসাধাৰণ পাঠকৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি অসমীয়া ভাষা, সাহিত্য সেৱা, স্বাস্থ্য, অন্ধবিশ্বাস, অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভাৰ প্ৰসাৰ, জাতীয় চিন্তা, অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতি, অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী, আমাৰ উন্নতিৰ গতি আদি লেখনিৰ দ্বাৰা ভাষা-সাহিত্যৰ সেৱকসকলৰ প্ৰতি সচেতনতাৰ ভাব জগাই তোলাটো *উষা* আলোচনীৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য।
- 'সম্পাদকৰ শৰাই' শিতানৰ বাহিৰেও অসমীয়া জাতিৰ সৰ্বতোপ্ৰকাৰ মঙ্গল কামনা কৰি প্ৰকাশ কৰা প্ৰবন্ধৰাজিয়েও *উষা* আলোচনীৰ গুৰুত্ব বঢ়াইছিল। আনহাতে, উপদেশমূলক প্ৰবন্ধৰ প্ৰকাশো আলোচনীখনৰ আন এটা বৈশিষ্ট্য।
- অসম আৰু অসমীয়া বিভিন্ন সমস্যা আদি বিষয়ক প্ৰবন্ধও *উষাৰ* আন এক বৈশিষ্ট্য। তদুপৰি মনোবিজ্ঞান বিষয়ক লেখনি আমাৰ সাহিত্যত নিচেই নগণ্য। তেনে ক্ষেত্ৰত

ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ 'মনোবিজ্ঞান' শীৰ্ষক লেখনিয়ে *উষা*ক গাম্ভীৰ্যপূৰ্ণ কৰি তুলিছিল।

- *উষা* আলোচনীৰ বিশেষ বৈশিষ্ট্য হ'ল জীৱনীমূলক লেখনিৰ প্ৰকাশ। হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, হৰনাথ বৰুৱা, দেৱেশ্বৰ চলিহা, হৰিবিলাস আগৰৱালা, পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা, দেবেন্দ্ৰ নাথ বেজবৰুৱা, কালীনাথ হাজৰিকা, সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা, চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা প্ৰমুখ্যে সাহিত্যিকসকলে এই জীৱনীমূলক বিষয়ক বিবিধ লেখাৰে *উষা*ৰ পাত সমৃদ্ধ কৰিছিল।
- *উষা*ত ভালেমান কবিতাও প্ৰকাশ পাইছিল। *উষা* আলোচনীক কেন্দ্ৰ কৰি আৰু অন্যান্য ভালে সংখ্যক কবিতাৰে *উষা*ৰ সংখ্যাসমূহ পৰিপূৰ্ণ হৈছিল। *উষা*ই ভালে সংখ্যক কবিকো সুপ্ৰতিষ্ঠিত কৰিছিল।
- আলোচনীখনৰ আন এটা বৈশিষ্ট্য হ'ল ইয়াত প্ৰকাশ পোৱা সমালোচনামূলক প্ৰবন্ধৰ প্ৰকাশ। হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, সোণাৰাম চৌধুৰী, চন্দ্ৰনাথ শৰ্মাকে ধৰি কেবা গৰাকী লেখকে যুক্তিৰে সমালোচনাধৰ্মী প্ৰবন্ধ আগবঢ়াইছিল। সোণাৰাম চৌধুৰীয়ে আহোম যুগৰ সাঁচিপতীয়া পুথি *মণিকূট* আৰু *লীলাৱতী* পুথিৰো সমালোচনা আগবঢ়াইছিল। আহোমসকলৰ ঐতিহ্যমণ্ডিত দিশসমূহৰ ওপৰত আলোকপাত কৰি লিখা প্ৰবন্ধয়ো *উষা*ক গাম্ভীৰ্য প্ৰদান কৰিছিল।
- অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী বিষয়ক ভালেমান প্ৰবন্ধৰ প্ৰকাশো *উষা* আলোচনীত ঠাই পাইছিল। সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞাৰ 'আহোমৰ দিন', সৰ্বেশ্বৰ বৰুৱাৰ 'সাহিত্য আৰু সাহিত্যত বুৰঞ্জীৰ ঠাই' আদি প্ৰবন্ধৰ প্ৰকাশ আলোচনীখনৰ বিশেষ বৈশিষ্ট্য।
- ভ্ৰমণ কাহিনী, গীত, ধেমেলীয়া নাটক, গীতি-নাটিকা, প্ৰহসন, কাহিনী, গল্প আদিৰ প্ৰকাশেও *উষা* আলোচনীক জনপ্ৰিয় কৰি তুলিছিল। তদুপৰি প্ৰত্নতত্ত্বমূলক প্ৰবন্ধই আলোচনীখনৰ জৰিয়তে পাঠকক প্ৰাচীন ফলিৰো আভাস দাঙি ধৰিছিল।
- সম্পাদক হিচাপে পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ অসম আৰু অসমীয়া জাতি-ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি থকা উদাৰতা তেওঁৰ সম্পাদকীয়ৰ মাজে�ৰে প্ৰকাশ পাইছিল। *উষা*ৰ মাজেৰেই নতুন নতুন লেখকৰ জন্ম হৈছিল আৰু বহু লেখকে প্ৰতিষ্ঠাও লাভ কৰিছিল।
- *উষা*ৰ আন এটি বিশেষ বৈশিষ্ট্য হ'ল *বাঁহী* আলোচনীৰ জন্ম। *উষা*ৰ তৃতীয় ভাগৰ দ্বিতীয় সংখ্যাত বেজবৰুৱাৰ 'এংলো-ইণ্ডিয়ান' আৰু তৃতীয় ভাগৰ চতুৰ্থ সংখ্যাত লিখা 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ প্ৰত্যাগমন'ত 'বম' প্ৰবন্ধত বেজবৰুৱাই বৃটিছক ব্যঙ্গ কৰি লিখা প্ৰবন্ধৰ বাবেই দুই সাহিত্য কাণ্ডাৰীৰ মাজত বিৰোধৰ সৃষ্টি হৈছিল। সম্পাদক গোহাঞিবৰুৱাই 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ লগত অমত' বুলি প্ৰবন্ধ লিখি বেজবৰুৱাৰ সেই প্ৰবন্ধৰ লগত *উষা*ৰ সম্বন্ধ নাই বুলি স্পষ্টভাৱে ঘোষণা কৰিছিল। দুই সাহিত্য কাণ্ডাৰীৰ এনে বিৰোধৰ ভিত্তিতে অসমীয়া সাহিত্যৰ যুগান্তকাৰী আলোচনী *বাঁহী*ৰ সৃষ্টি।

পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই তৃতীয় ভাগৰ একাদশ সংখ্যাত 'সপ্তম এডোৱার্ড মহাৰাজৰ মহাপ্রয়ান' শীর্ষক প্রবন্ধ-কবিতাৰে বৃটিছৰ প্রশস্তি গাইছিল। *ঊষা* আলোচনীয়ে অসমীয়া আলোচনী সাহিত্যত এক অভূতপূর্ণ অৰিহণা যোগাই থৈ গ'ল।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৩ ঃ *ঊষা* আলোচনীখনৰ মাজেৰে প্রকাশ পোৱা সাহিত্যৰ শাখাসমূহৰ বিষয়ে এটি প্রবন্ধ যুগুত কৰক।

(১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৫.৩.৩ *বাঁহী*

১৯০৯ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ সম্পাদনাত *বাঁহী* আলোচনীখন প্রকাশ পায়। বেজবৰুৱাই বাঁহীত 'ফু' মাৰি অসমীয়া আলোচনী সাহিত্যৰ ইতিহাস ৰূপে পৰিগণিত হোৱা *বাঁহী*ৰ জন্ম দিলে। কলিকতাত থকা বেজবৰুৱাৰ হাওৰাৰ ঘৰৰ ওচৰতে থকা 'সলকিয়া প্রিংণ্টিং ৰ্কচ' নামৰ ছপাখানাৰ পৰাই "নহি জ্ঞানেন সদৃশং পৰিত্রমিহ বিদ্যতে" —গীতাৰ এই বাণী শিৰত লৈ ৩২ পৃষ্ঠাৰ *বাঁহী* আলোচনীখন প্রকাশিত হৈছিল। কলিকতাৰ ২নং লালবাজাৰ ষ্ট্রীট, আসাম বেঙ্গল ষ্টোর্ছৰ হৰিনাথ বেজবৰুৱা আছিল *বাঁহী*ৰ প্রকাশক। লগে লগে অসমীয়া আলোচনীৰ বাবে *বাঁহী* আলোচনীখন হৈ পৰিল এক ইতিহাস— এটা নতুন যুগৰ আৰম্ভণি। অসমীয়া জাতি-ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বাবে *বাঁহী* এক দলিল স্বৰূপে আজিও অসমীয়া সাহিত্যত স্বীকৃত হৈ আহিছে। *বাঁহী* আলোচনী সৃষ্টিৰ মূলতে আছিল লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা এই দুই সাহিত্য কাণ্ডাৰীৰ মাজত হোৱা মনোমালিন্য। ১৯০৭ চনত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ সম্পাদনাত *ঊষা* আলোচনীখন প্রকাশ পায়। বেজবৰুৱাই 'কৃপাবৰ বৰুৱা' ছদ্মনামত আলোচনীখনত প্রবন্ধ লিখি উদগণি দি আহিছিল। আলোচনীখনৰ তৃতীয় ভাগৰ দ্বিতীয় সংখ্যাত 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ নতুন টোপোলা'ৰ লগত সন্নিৰিষ্ট 'এংলো-ইণ্ডিয়ান' আৰু তৃতীয় ভাগৰে চতুর্থ সংখ্যাত 'কৃপাবৰ বৰুৱাৰ প্রত্যাগমন'ৰ লগত সন্নিৰিষ্ট 'বম' প্রবন্ধ প্রকাশ পাইছিল। ৰাজৰোষত পৰি সম্পাদক গোহাঞিবৰুৱাই বেজবৰুৱাৰ প্রবন্ধ *ঊষা*ৰ পৰা উঠাই লোৱাত সাহিত্যিক বেজবৰুৱা ক্ষুণ্ণ হৈ পৰেআৰু *ঊষা* আলোচনীৰ সৈতে তেওঁৰ সম্পর্ক ছেদ কৰে। এনে মনোমালিন্যৰ অন্তৰালতে বেজবৰুৱাই তেওঁৰ সম্পাদনাত *বাঁহী* আলোচনীখন প্রকাশ কৰে।

প্রকৃততে বেজবৰুৱা আৰু গোহাঞিবৰুৱাৰ মনোমালিন্য অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বাবে আশীর্বাদ স্বৰূপ হৈ পৰিল। সাহিত্য জগতত দুই সাহিত্য কাণ্ডাৰীৰ মাজৰ এই দ্বন্দ্বৰ ফলতেই দুদল সাহিত্যিকৰো সৃষ্টি হ'ল। আধুনিক অসমীয়া মনৰ

প্ৰকাশৰ লগতে সাহিত্যৰ ভিন্ন ধাৰাই *বাঁহী*ৰ মাজেৰে বাট বুলিছিল। সাহিত্য-ভাষাৰ নানান দিশৰ সংঘাত বেজবৰুৱাই হেলাৰঙে অতিক্ৰম কৰি *বাঁহী*ৰ মাজেৰে ইতিহাস গঢ়াৰ সঙ্কল্প লৈছিল। বেজবৰুৱাই তেওঁৰ মৃত্যুৰ আগলৈকে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতি থকা প্ৰেম *বাঁহী*ৰ মাজেৰে প্ৰকাশ কৰি গৈছে। বেজবৰুৱাৰ পৰলোক গমনত *বাঁহী*ও থমকি ৰ'ল যদিও ভতিজাক মাধৱ চন্দ্ৰ বেজবৰুৱাৰ তত্ত্বাৱধানত *বাঁহী* পুনৰ কলিকতাৰ ২৮-এ চাৰ্কাছ এভিনিউৰ 'বাঁহী' পাব্লিছিং হাউছৰ পৰা প্ৰকাশৰ মুখ দেখা পালে। সম্পাদক মাধৱ চন্দ্ৰ বেজবৰুৱাই লিখিছে— "সাহিত্যৰথী স্বৰ্গীয় লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাদেৱৰ স্মৃতি ৰক্ষাৰ্থে আমি মৰসাহ কৰিও *বাঁহী*খন আকৌ প্ৰকাশ কৰিবলৈ হাতত ল'লোঁ।"

*বাঁহী*ৰ প্ৰথম সংখ্যাৰ পৰাই বেজবৰুৱা সম্পাদক হিচাপে আছিল। *বাঁহী*ৰ প্ৰথম বছৰৰ প্ৰথম সংখ্যাৰ আটাইখিনি লেখনি বেজবৰুৱাৰে আছিল। দ্বিতীয় সংখ্যাৰ পৰা বিভিন্ন লেখকৰ প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ পায়। পাছৰ ফালে ক্ৰমে চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা আৰু যতীন্দ্ৰ নাথ দুৱৰাৰ প্ৰচেষ্টাত আলোচনীখনে প্ৰকাশৰ গতি লাভ কৰিছিল। প্ৰথম অৱস্থাত কলিকতাৰ পৰাই *বাঁহী*খন প্ৰকাশ পাইছিল। নৱম বছৰৰ পৰা *বাঁহী*ৰ প্ৰকাশত বাধা পৰিল বেজবৰুৱাৰ প্ৰবাসত নিবাস হেতুকে। সেয়েহে পিছলৈ *বাঁহী*ৰ প্ৰকাশ অনিয়মীয়া হোৱা বাবে চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালাৰ তত্ত্বাৱধানত ডিব্ৰুগড়ৰ অসমীয়া প্ৰেছৰ পৰা আলোচনীখন ওলাব ধৰে। বেজবৰুৱা সম্পাদক হিচাপে থাকিল *বাঁহী*ৰ চতুৰ্বিংশ বছৰলৈ। ১৯০৯ চনৰ পৰা ১৯৩৮ চনলৈকে বেজবৰুৱা আৰু *বাঁহী*ৰ সম্পৰ্ক অটুট আছিল। তদুপৰি, *বাঁহী*খন প্ৰথম অৱস্থাত ইংৰাজী মাহৰ শেষত প্ৰকাশ পাইছিল। তাৰ পাছত ব'হাগৰ বিহু দিনটোতেই *বাঁহী*খন প্ৰকাশ পাই আছিল।

প্ৰথম বছৰ প্ৰথম সংখ্যাৰ *বাঁহী*ত নাৰী এগৰাকীয়ে গছৰ তলত বাঁহী বজাই থকা আৰু সেই ছবিৰ তলতে বেজবৰুৱাৰ—

"ত্ৰিভুবন মাজে যত বস্তু মধুময়,
সি সবৰ সাৰ ভাগ কৰি একে ঠাই,
পুৰালি উদৰ তোৰ হে বাঁহী অমিয়া।
প্ৰেমিকে মাগিছে কণা পূৰ্ণ কৰ হিয়া।"

এই কবিতাটি লিখিছিল। এই সংখ্যাৰ প্ৰকাশিত তেওঁৰ 'ৰেডিয়ম' নামৰ প্ৰবন্ধটিয়ে বেজবৰুৱাৰ আধুনিক চিন্তা-চৰ্চাৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। *বাঁহী*ৰ প্ৰথম বছৰ প্ৰথম সংখ্যাত 'সম্পাদকীয়' শিতান নাছিল। দ্বিতীয় সংখ্যাৰ পৰাহে 'সম্পাদকীয়' শিতানটো প্ৰকাশ কৰা হৈছিল। *বাঁহী*ৰ 'সম্পাদকীয়'ৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ এনেদৰে মতামত দিছিল— "কাৰ্যক্ষেত্ৰত সোমাই নিজৰ ক্ষুদ্ৰ শক্তি অনুসৰি লাহে লাহে কাম কৰি যোৱাটোহে বাঁহীৰ ইচ্ছা। কাৰ্য্যহে যোগ্যতা-অযোগ্যতাৰ চিনাকি, ডাঙৰ-দীঘল জাননী নহয়। ক্ষুদ্ৰ বাঁহী টিকিবৰ অযোগ্য হ'লে ৰসাতললৈ যাব আৰু যোগ্য হ'লে ওপৰলৈ উধাব, এইটো নিশ্চয়।"

বেজবৰুৱাই *বাঁহী* মৰ্যাদা ৰাখিবলৈ যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰিছিল। আধুনিক অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰতিষ্ঠাপক হিচাপে *বাঁহী*ৰ উল্লেখযোগ্য ভূমিকা আছে। অসমীয়া সমাজ-ভাষা-সাহিত্যৰ দোষ-ত্ৰুটি আঙুলিয়াই তাক সংস্কাৰকামী মনোভাবেৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰাটো *বাঁহী*ৰ অৱদান অনস্বীকাৰ্য। অসমীয়া ভাষাৰ ওপৰত আনে আক্ৰমণ কৰিলে বেজবৰুৱাই তাক সহ্য নকৰিছিল। *বাঁহী*ৰ পাতত তেওঁ তাৰ প্ৰতি আক্ৰমণ চলাইছিল। তেওঁৰ লেখাসমূহেই এই কথাৰ প্ৰমাণ দাঙি ধৰে। *বাঁহী*ৰ যোগেৰে এদল লেখক-সাহিত্যিকৰ সৃষ্টিৰ লগে লগে অসমৰ বৌদ্ধিক পৰিৱেশো উন্নতিৰ পিনে গতি কৰিলে। বেজবৰুৱাৰ প্ৰবন্ধ-কবিতা প্ৰকাশ পোৱাৰ উপৰিও কেবাগৰাকী কবি-সাহিত্যিকৰ কবিতা-লেখনিও আলোচনীখনত প্ৰকাশ পাইছিল। সেইসকল সাহিত্যিকৰ ভিতৰত কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য, দুৰ্গাকিঙ্কৰ গোস্বামী, জ্ঞানানন্দ জগতী, হৰিনাথ বেজবৰুৱা, জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা, অম্বিকা নাথ বৰা, চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা, দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা, উমেশ চন্দ্ৰ বৰুৱা, মহীচন্দ্ৰ বৰা, ৰত্নকান্ত বৰকাকতী, শৈলধৰ ৰাজখোৱা, পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননী, কনকলাল বৰুৱা, শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী, পদ্মধৰ চলিহা, দণ্ডিনাথ কলিতা, হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ আদিৰ নাম উল্লেখযোগ্য।

মুঠতে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ দলিল স্বৰূপে অসমীয়া সাহিত্যৰ *বাঁহী*য়ে এটা নতুন যুগৰ সৃষ্টি কৰিলে। *বাঁহী*ৰ অৱদানে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক শতগুণে উজ্বলাই তুলিছে। কবিতা, অনূদিত কবিতা, প্ৰবন্ধ, ব্যক্তিমুখী ৰচনা, ব্যঙ্গ ৰচনা, অনুবাদ সাহিত্য, ভাষা সম্পৰ্কীয় বিবিধ আলোচনা, মনস্তাত্ত্বিক ৰচনা, স্বদেশপ্ৰেমমূলক ৰচনা আদি বিবিধ প্ৰবন্ধ-লেখনি *বাঁহী*ত প্ৰকাশ পাইছিল। বেজবৰুৱাই তেওঁৰ সংস্কাৰকামী মনোভাবেৰে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ এটি চিৰ যুগমীয়া সৌধ নিৰ্মাণ কৰিছিল *বাঁহী* আলোচনীখনৰ মাজেৰে। ১৮৮৯ চনত আৰম্ভ হোৱা *জোনাকী*ৰ সাহিত্যৰ ধাৰাটো গোহাঞিৰুৱৰুৱাৰ নেতৃত্বত প্ৰকাশ পোৱা *উষা*ত বিকাশ লাভ কৰিছিল। তাৰ পাছত বেজবৰুৱাৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশ পোৱা *বাঁহী*ত সেই সাহিত্যৰ ধাৰাই পূৰ্ণতা প্ৰকাশ কৰি ভাষা-সাহিত্যৰ সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধি কৰিছিল। *বাঁহী*ৰ অৱদানে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক উন্নতিৰ পথলৈ আগবঢ়াই আনিলে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৪ ঃ অসমীয়া সাহিত্যলৈ *বাঁহী*ৰ অৱদান সম্পৰ্কে এটি আলোচনা আগবঢ়াওক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৫.৩.৪ *বাঁহী* আলোচনীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

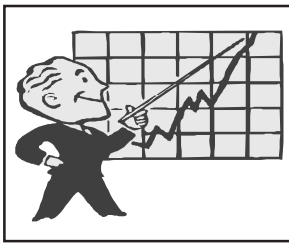
অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ *বাঁহী* আলোচনীৰ অৱদান অনবদ্য। অসমীয়া সাহিত্যৰ ভিন্ন চৰ্চা আলোচনী *বাঁহী*ৰ পাততেই সৃষ্টি হৈছিল। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ নেতৃত্বত অসম-

অসমীয়াৰ জাতীয় চেতনা জগাই, আধুনিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে সমাজ-সংস্কৃতিক আগবঢ়াই লৈ যোৱাত *বাঁহী*য়ে যি ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল তাক সকলোৱে এক মুখে স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। জনসাধাৰণক *বাঁহী*ৰ সুৰে আকৰ্ষণ কৰি এক বৌদ্ধিক পৰিৱেশৰ সৃষ্টি কৰাত বেজবৰুৱাৰ কৃতিত্ব অনস্বীকাৰ্য। অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতিৰ হকে সাহিত্যিকসকলে যি সাহিত্য চৰ্চাৰ নমুনা *বাঁহী*ত দেখু�ৱাইছে— সিয়ে জাতীয় চেতনাৰো উদ্ৰেক কৰিছে। সমালোচক মহেশ্বৰ নেওগে *বাঁহী* আলোচনীখনক অসমীয়া সাহিত্যিকৰ তীৰ্থস্থানৰূপে অভিহিত কৰি গৈছে। অসমৰ প্ৰাচীন ইতিহাস, অসমীয়া ভাষাৰ বৈয়াকৰণিক দিশ, কবিতা, অনূদিত কবিতা, গীতি সাহিত্য, উপন্যাস, বিবিধ প্ৰবন্ধ, হাস্য-ব্যঙ্গ ৰচনা, স্বাস্থ্য, নাৰীৰ মৰ্যাদা ৰক্ষা কৰা মহিলাসকলৰ ৰচনা, চিত্ৰ-কাৰ্টুন, বেজবৰুৱাৰ মন্তব্য আদি বিভিন্ন দিশে *বাঁহী*ৰ প্ৰসাৰতা বঢ়াইছিল। জোনাকী যুগতে আৰম্ভ হোৱা সাহিত্য চিন্তাই *বাঁহী*ৰ মাজেৰে নতুন দৃষ্টিৰে-সৃষ্টিৰে আগবাঢ়ি যোৱাত সাহিত্য জগতত *বাঁহী*ৰ আদৰ্শ অবিস্মৰণীয় হৈ ৰ'ল। অসমীয়া আলোচনী সাহিত্যত *বাঁহী*ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

- বেজবৰুৱাৰ সম্পাদনাত *বাঁহী* আলোচনী প্ৰকাশৰ লগে লগে অসমীয়া সাহিত্যত এটা নতুন যুগৰ আৰম্ভণি হ'ল। *বাঁহী*ৰ প্ৰকাশে এদল নতুন লেখকৰ সৃষ্টি কৰিলে। এচাম নতুন লেখকৰ লেখনিক স্বীকৃতি দিয়াত *বাঁহী*য়ে অগ্ৰণী ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিলে। লগতে অসমীয়া সাহিত্য জগতত নতুন দৃষ্টিভঙ্গী আৰু আধুনিকতা সোমাই পৰিল। নতুন লেখকৰ বাবে *বাঁহী*ৰ দুৱাৰ মুকলিৰ কথা কৈ কোৱা হৈছিল যে— "লিখক সমাজ গঢ়ি তোলাটোৱেই *বাঁহী*ৰ গৌৰৱ।" এনে ক্ষেত্ৰত বহু নতুন লেখক *বাঁহী*ৰ মাজেৰেই প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল।
- *বাঁহী* আলোচনীৰ মাজেৰেই অসমীয়া ভাষাৰ শুদ্ধ ৰূপ এটা পোৱাৰ চেষ্টা চলিছিল। অসমীয়া আখৰ-জোঁটনিৰ প্ৰতিও *বাঁহী* আলোচনীয়ে গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছিল। 'আখৰ জোঁটনিত উচ্চাৰণৰ প্ৰভাৱ' নামৰ *বাঁহী*ৰ ২৬শ বছৰৰ তৃতীয় সংখ্যাত প্ৰকাশ পোৱা প্ৰবন্ধটিত আখৰ জোঁটনিৰ— আখৰৰ উচ্চাৰণৰ সুন্দৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰি আখৰৰ লগতে অসমীয়া ভাষাৰ শুদ্ধ উচ্চাৰণ তথা ৰূপৰ প্ৰতি গুৰুত্ব আৰোপ কৰা দেখা গৈছে।
- *বাঁহী* আলোচনীখনৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য হ'ল সাহিত্যৰ বিভিন্ন শাখা প্ৰকাশ পোৱাটো। এনেবোৰ বিভিন্ন সাহিত্যই *বাঁহী* আলোচনীখনক জনপ্ৰিয় কৰি তোলাই নহয় সাহিত্যৰ ভিন্ন শাখাকো উজ্জীৱিত কৰি তুলিছে। তেনে শাখাবোৰৰ ভিতৰত প্ৰবন্ধ, ব্যক্তিমুখী লেখা, ব্যঙ্গ কবিতা, অনূদিত সাহিত্য, দেশপ্ৰেমমূলক ৰচনা, ভাষা-সাহিত্য বিষয়ক ৰচনা আদি উল্লেখযোগ্য। এনেবোৰ শাখাই *বাঁহী*ৰ জৰিয়তে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক সমৃদ্ধ কৰি তুলিছিল। লগতে অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰতি গুৰুত্বও *বাঁহী*ৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। অসমীয়া ভাষা যে অতি প্ৰাচীন আৰু চহকী তাকো *বাঁহী*য়ে স্পষ্টভাৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰাত অৰিহণা যোগাইছে।

- ইয়াৰ বাহিৰেও *বাঁহী*ৰ প্ৰথম বছৰ তৃতীয় সংখ্যাত প্ৰকাশ পোৱা 'বৰ্তমান ভাষাৰ অৱস্থা' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধটিৰ মাজেৰে অসমীয়া ভাষাৰ উচ্চাৰণ, আখাৰ জোঁটনি তথা ব্যাকৰণৰ যি ৰূপ প্ৰকাশ পাইছে সিয়ে অসমীয়া ভাষাক উন্নতিৰ পথলৈ নিয়াৰ প্ৰয়াস ফুটি উঠিছে।
- অসমীয়া ভাষাৰ বিবিধ প্ৰবন্ধ *বাঁহী*ত আৰম্ভণিৰে পৰা প্ৰকাশ পাইছিল। বেজবৰুৱাই অসমীয়া ভাষা সম্পৰ্কে *বাঁহী*ত (প্ৰথম বছৰ, দ্বিতীয় সংখ্যা) লিখিছে— "শঙ্কৰ-মাধৱ আৰু কন্দলি সকলৰ দিনৰে পৰা আজিলৈকে যি ভাষাত কিতাপ-পুথি ৰচিত হৈ আহিছে, যি ভাষাত অসমৰ মানুহে, ঘাইকৈ ওপৰ খাপৰ মানুহে ইজনে সিজনৰ ভিতৰত দিনৌ মনৰ ভাব সলনা-সলনি কৰি আহিছে আৰু কৰে, সেইটোৱেই অসমীয়া ভাষা।"
- বুৰঞ্জীমূলক নামৰ ক্ষেত্ৰতো উচ্চাৰণৰ শুদ্ধতাৰ ক্ষেত্ৰত *বাঁহী*য়ে উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে।
- পুৰণি পুথি সংগ্ৰহৰ ক্ষেত্ৰত আৰু সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত পুৰণি পুথিৰ গুৰুত্বৰ কথাও *বাঁহী*ত আলোচিত হৈছে। সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী অধ্যয়নত প্ৰাচীন পুথিৰ গুৰুত্ব অপৰিসীম। *বাঁহী*ত আলোচিত এনে প্ৰবন্ধই অসমীয়া সাহিত্যৰ ভেটি সবল কৰি তুলিছে।
- *বাঁহী*ৰ প্ৰথম সংখ্যাত অকল বেজবৰুৱাৰে লেখাসমূহ আছিল। এই আৰম্ভণি সংখ্যাতে 'ৰেডিয়ম', 'আনন্দৰাম বৰুৱাৰ জীৱন চৰিত', 'গীত', 'অসমীয়া ভাষা সম্পৰ্কে আষাৰ চেৰেক কথা' আৰু অন্যান্য বিবিধ প্ৰবন্ধেৰে আধুনিক দৃষ্টিভঙ্গী দাঙি ধৰাৰ প্ৰয়াস প্ৰকাশ পাইছিল।
- অসমীয়া কবিতা আৰু কবিক প্ৰতিষ্ঠা কৰাত *বাঁহী*য়ে অভূতপূৰ্ব আদৰ্শ দাঙি ধৰিলে। অনুবাদ কবিতাৰ প্ৰকাশেও *বাঁহী*ক সুকীয়া মৰ্যাদা প্ৰদান কৰিছে। তাৰ লগে লগে গীতি-সাহিত্য ৰচনাৰ আৰু প্ৰকাশৰ বাবেও অসমীয়া সাহিত্যত *বাঁহী*ৰ অৱদান অনস্বীকাৰ্য। ভালেকেইগৰাকী অসমীয়া কবিক কবি হিচাপে *বাঁহী*য়েই প্ৰতিষ্ঠা কৰি থৈ গ'ল। চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা, যতীন্দ্ৰ নাথ দুৱৰা, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, দণ্ডিনাথ কলিতা, অম্বিকানাথ বৰা, উমেশ চন্দ্ৰ বৰুৱা, লক্ষীধৰ শৰ্মা, জ্ঞাননাথ বৰা, তৰুণৰাম ফুকন, পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননী প্ৰমুখ্যে আৰু পিছলৈ কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য, দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা, সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা, প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী, অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, ৰঘুনাথ চৌধাৰী, ধৰ্মেশ্বৰী দেৱী বৰুৱানী, নলিনীবালা দেৱীকে আদি কৰি পুৰুষ-মহিলা কেইবাগৰাকীও কবি *বাঁহী* আলোচনীৰ পাততে কবিতা লিখি কবি হিচাপে প্ৰতিষ্ঠিত হয়।
- চুটিগল্প, নাটক আৰু উপন্যাস সাহিত্যৰ জগতলৈও *বাঁহী*য়ে এক জাগৰণ আনি দিলে। বেজবৰুৱাৰ 'পাতমুগী' গল্পকে আদি কৰি ভালে সংখ্যক চুটিগল্পই *বাঁহী* আলোচনীক সমৃদ্ধ কৰি গৈছে। অনূদিত গল্পও *বাঁহী*ত ঠাই পাইছিল।

- অসমীয়া নাট্য সাহিত্যৰ প্ৰগতিতো *বাঁহী*য়ে উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। তদুপৰি, উপন্যাস সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ *পানীপথ* উপন্যাস উল্লেখযোগ্য অৱদান বুলিব পাৰি।
- *বাঁহী*আলোচনীৰ পাততে হোৱা মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱ, মহাপুৰুষ মাধৱদেৱ সম্পৰ্কীয় আলোচনা-প্ৰবন্ধই শঙ্কৰ-মাধৱ গুৰু দুজনাক জগত সভাত চিনাকি কৰি দিলে। বৈষ্ণৱ ধৰ্ম আৰু তত্ত্বকথাৰ বিভিন্ন আলোচনা-প্ৰবন্ধয়ো অসমীয়া জাতিক উন্নত কৰাত *বাঁহী*য়ে সহায় কৰিলে।
- সমাজত নাৰীৰ মৰ্যাদাৰ প্ৰতিও *বাঁহী*আলোচনী সচেতন আছিল। মহিলা লেখিকা-কবি হিচাপেও কেবাগৰাকী মহিলা কবিক *বাঁহী*য়ে প্ৰতিষ্ঠা কৰি থৈ গৈছে। প্ৰজ্ঞা-সুন্দৰী দেৱী, অন্নদাদেৱী বৰকটকী, চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানী, স্নেহলতা ভট্টাচাৰ্য আদি মহিলা কবিসকলে *বাঁহী*ৰ পাততে সু-প্ৰতিষ্ঠিত হৈছিল।
- *বাঁহী*আলোচনীৰ আন এক বৈশিষ্ট্য হ'ল— স্বাস্থ্য সম্পৰ্কীয় আলোচনাৰ প্ৰকাশ। ষষ্ঠ বছৰ দ্বাদশ সংখ্যাত প্ৰকাশিত 'অসমীয়াৰ আহাৰ আৰু স্বাস্থ্য', 'কানিৰ প্ৰতিকাৰ' শীৰ্ষক লেখা আদি উল্লেখযোগ্য।
- প্ৰবন্ধ, গল্প, কবিতা আদিৰ দৰে *বাঁহী*গহীন আলোচনা আদিৰ বাদেও বেজবৰুৱাৰ 'কৃপাবৰী' বেশেৰে *বাঁহী*ত ঠাই পাইছিল। সাহিত্যত হাস্যৰসেও যে খলকনি তুলিব পাৰে কৃপাবৰ বৰুৱাৰ ৰচনাৱলীয়ে তাক প্ৰমাণ কৰে। বেজবৰুৱাই কৃপাবৰ বৰুৱাৰ সাজেৰে অসমীয়া সমাজখনক সংস্কাৰ মুক্ত আৰু নিকা কৰিবলৈ যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা চলাইছিল।
- *বাঁহী*ৰ আন এক বৈশিষ্ট্য হ'ল— ইয়াত প্ৰকাশিত চিত্ৰ আৰু কাৰ্টুনসমূহ। এনে চিত্ৰ আৰু কাৰ্টুনৰ মাজেৰে বেজবৰুৱাই কাৰোবাৰ সমালোচনাৰ প্ৰত্যুত্তৰ নহ'লে হাস্যৰস প্ৰকাশ কৰিছিল।
- *বাঁহী*আলোচনীৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য এটা হ'ল যে কেবাগৰাকী সাহিত্যিকে ছদ্মনামত কবিতা-প্ৰবন্ধ আদি লেখা। আকৰা, জ্ঞানানন্দ জগতী, দেশ, বম, বুঢ়া ল'ৰা, চিৰ প্ৰবাসী, সাজতোলা, কথাচহকী, মিৰি, যদু আদি বিভিন্ন লেখকে ছদ্মনামত *বাঁহী*ত অৰিহণা আগবঢ়াইছিল।
- ন-লেখকসকলক উদগনি দি নতুন ভাব-চিন্তাৰে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক উন্নতিৰ বাটলৈ আগবঢ়াই নিয়াটোৱেই *বাঁহী*ৰ কৰ্তব্য আছিল। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিক *বাঁহী* আলোচনীৰ মাধ্যমেৰে উন্নতিৰ বাটলৈ আগবঢ়াই লৈ যোৱাত যি পদক্ষেপ আগবঢ়ালে সেয়া আদৰণীয়।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৫ ঃ *বাঁহী* আলোচনীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৫.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- *অৰুণোদই*য়ে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ লগতে আধুনিক চিন্তা-চৰ্চাৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰিলে। *অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা* প্ৰতিষ্ঠা হোৱাত আৰু সভাৰ জৰিয়তে *জোনাকী* আলোচনীৰ প্ৰকাশ হোৱাত পাশ্চাত্যৰ ৰোমাণ্টিক ভাব-আদৰ্শ, দেশাত্মবোধ, সাংস্কৃতিক চেতনা আদিয়ে অসমীয়া সাহিত্যতো প্ৰসাৰণ লাভ কৰিলে। *জোনাকী* আলোচনীৰ প্ৰকাশে অসমীয়া সাহিত্যক নতুন দিক্ দৰ্শন কৰালে।
- *বিজুলী* আলোচনীৰ এবছৰ পাছত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ সম্পাদনাত তেজপুৰৰ পৰা *ঊষা* আলোচনীখন প্ৰকাশ পায়। সেই সময়ত *ঊষা* লেখত ল'বলগীয়া আলোচনী আছিল। আলোচনীখনত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ উন্নতিৰ প্ৰচেষ্টা প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে। সাহিত্যৰ বিভিন্ন শাখা আলোচনীখনত ঠাই পাইছিল।
- *ঊষা* আলোচনীখনৰ মাজেৰে ভালে সংখ্যক সাহিত্যিকে অসমীয়া সাহিত্যত প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱায়ো হাস্যৰস সম্বলিত প্ৰবন্ধৰে *ঊষা*ক জনপ্ৰিয় কৰি তুলিছিল।
- সমালোচনামূলক প্ৰবন্ধ, কবিতা, জীৱনী সাহিত্য আদিৰ প্ৰকাশ, অসমীয়া-সাহিত্য, বুৰঞ্জী বিষয়ক প্ৰবন্ধ, সম্পাদকৰ শৰাই আদি *ঊষা* আলোচনীৰ মুখ্য আকৰ্ষণ আছিল।
- বেজবৰুৱাৰ সম্পাদনাত *বাঁহী* আলোচনীখন প্ৰকাশ পায়। গোহাঞিবৰুৱা আৰু বেজবৰুৱাৰ মনোমালিন্যৰ বাবেই *বাঁহী*ৰ সৃষ্টি বুলিব পাৰি। *বাঁহী*ৰ প্ৰকাশৰ লগে লগে অসমীয়া সাহিত্যত নতুন যুগৰ সৃষ্টি হ'ল।
- *বাঁহী*ত সাহিত্যৰ নানা শাখা প্ৰকাশ পাইছিল। *বাঁহী*য়ে নতুন লেখকসকলক স্বীকৃতি দিয়াৰ লগতে এচাম সাহিত্যিকক প্ৰতিষ্ঠা কৰিও গৈছে।
- অসমীয়া ভাষাৰ এটা শুদ্ধ ৰূপ *বাঁহী*য়ে দি গৈছে। তদুপৰি অসমীয়া ভাষাৰ উচ্চাৰণ, বৈয়াকৰণিক শুদ্ধতা, পুৰণি পুথিৰ অধ্যয়ন-সংগ্ৰহ আদিৰ ওপৰত *বাঁহী*ৰ ভূমিকা অনস্বীকাৰ্য।
- বেজবৰুৱাই 'কৃপাবৰ'ৰ মাজেৰে *বাঁহী*ৰ পাতত প্ৰবন্ধ লিখি অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ বাবে যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা চলাইছিল।

- এই অধ্যায়টি অধ্যয়নৰ মাজেৰে আমি জোনাকী যুগৰ লগতে গোহঞিবৰুৱাৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশ পোৱা *ঊষা* আৰু বেজবৰুৱাৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশ পোৱা *বাঁহী*ৰ অৱদান সম্পৰ্কে অৱগত হ'লোঁ।

৫.৫ অধিক জানিবলৈ

১) গোস্বামী, যতীন্দ্ৰনাথ (সঙ্কলয়িতা) (২০০১)ঃ *বাঁহী* (প্ৰথম খণ্ড); অসম সাহিত্য সভা।

২) গোস্বামী, যতীন্দ্ৰনাথ (২০০২) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ চমু বুৰঞ্জী*; গুৱাহাটী ঃ অসম বুক ডিপো।

৩) চৌধুৰী, সতীশ চন্দ্ৰ (সম্পা.) (১৯৯৩) ঃ *যোৱা দুই দশকৰ অসমীয়া সাহিত্য*; গুৱাহাটী ঃ অসম সাহিত্য সভা।

৪) তামূলী, লক্ষ্মীনাথ (সম্পা.) (২০০৫) ঃ *ঊষা*; গুৱাহাটী ঃ অসম প্ৰকাশন পৰিষদ।

৫) তামূলী, লক্ষ্মীনাথ (সম্পা.) (২০০৮) ঃ *বাঁহী*; গুৱাহাটী ঃ অসম প্ৰকাশন পৰিষদ।

৬) নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৮৬) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা*; গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

৭) বৰগোহাঞি, হোমেন (১৯৮৭) ঃ *বিংশ শতাব্দীৰ অসমীয়া সাহিত্য*; গুৱাহাটী ঃ বনলতা।

৮) ভৱালী, শৈলেন (১৯৯২) ঃ *আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাস*; গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

৯) শইকীয়া, চন্দ্ৰপ্ৰসাদ (সম্পা.) (১৯৯৮) ঃ *অসমৰ বাতৰিকাকত-আলোচনীৰ ডেৰশ বছৰীয়া ইতিহাস*; অসমৰ বাতৰিকাকতৰ ডেৰশ বছৰীয়া জয়ন্তী উদ্‌যাপন সমিতি।

১০) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৮৬) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত*; গুৱাহাটী ঃ সৌমাৰ প্ৰকাশ।

৫.৬ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)

১নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ *জোনাকী* আলোচনীৰ জন্ম... ...সাহিত্যিকসকলৰ অৱদান... ...পাশ্চাত্যৰ ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ প্ৰভাৱ... ...আধুনিক চিন্তা-চৰ্চাৰ চমু আলোচনা।

২নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ *ঊষা* আলোচনীৰ প্ৰকাশ... ...সাহিত্যৰ বিভিন্ন শাখাৰ প্ৰকাশ... ...নতুন লেখকৰ সাহিত্য সৃষ্টি... ...অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ প্ৰচেষ্টা... আদিৰ চমু আলোচনা।

৩নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ *ঊষা* আলোচনীত প্ৰকাশ পোৱা কবিতা, প্ৰবন্ধ আৰু অন্যান্য শাখাসমূহৰ উল্লেখ... ...চমু আলোচনা।

৪নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ *বাঁহী* আলোচনীৰ প্ৰকাশ... ...অসমীয়া সাহিত্যত নতুন যুগৰ আৰম্ভণি... ...অসমীয়া ভাষাৰ শুদ্ধতাৰ প্ৰতি সচেতনতা... ...ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ চিন্তা...

...বৈয়াকৰণিক... ...উচ্চাৰণৰ শুদ্ধতা... ...সাহিত্যৰ বিভিন্ন শাখাৰ প্ৰকাশ... ...আদিৰ চমু আলোচনা।

৫নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ *বাঁহী*ৰ মাজেৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ চেষ্টা... ...নতুন সাহিত্যিকৰ নতুন দৃষ্টিভঙ্গী... ...কবিতা-অনূদিত কবিতা... ...ব্যক্তিমুখী ৰচনা... ...নতুন লেখা... ...ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতি গুৰুত্ব... আদিৰ বিষয়ে আলোচনা।

৫.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন

প্ৰশ্ন ১ ঃ জোনাকী যুগৰ সাহিত্যৰ ধাৰা সম্পৰ্কে এটি আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্ৰশ্ন ২ ঃ জোনাকী যুগৰ সাহিত্যৰ ৰোমাণ্টিকতাৰ প্ৰভাৱ কেনেদৰে পৰিছে আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ৩ ঃ অসমীয়া আলোচনী সাহিত্যত *ঊষা* আলোচনীৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ৪ ঃ *ঊষা* আলোচনীৰ মাজেৰে সাহিত্যৰ কেনেবোৰ শাখা প্ৰকাশ পাইছিল লিখক।

প্ৰশ্ন ৫ ঃ *ঊষা* আলোচনীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ৬ ঃ অসমীয়া আলোচনী সাহিত্যত *বাঁহী*ৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ৭ ঃ *বাঁহী* আলোচনীত প্ৰকাশ পোৱা সাহিত্যৰ ভিন্ন শাখা সম্পৰ্কে এটি আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্ৰশ্ন ৮ ঃ *বাঁহী* আলোচনীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ৯ ঃ *বাঁহী*ত প্ৰকাশ পোৱা বেজবৰুৱাৰ 'কৃপাবৰ বৰুৱা'ৰ লেখনিসমূহৰ এটি আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্ৰশ্ন ১০ ঃ অসমীয়া সাহিত্যলৈ *জোনাকী, ঊষা* আৰু *বাঁহী*ৰ অৱদান সম্পৰ্কে এটি প্ৰবন্ধ যুগুত কৰক।

*** ***** ***